

Leszek Patrzalek

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: leszek.patrzaiek@ue.wroc.pl

FUNKCJE DOTACJI PRZEKAZYWANYCH DO BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW

FUNCTIONS OF GRANTS AWARDED TO THE BUDGETS OF VOIVODESHIPS SELF-GOVERNMENTS

DOI: 10.15611/pn.2017.485.28

JEL Classification: H71, H77

Streszczenie: Redystrybucja środków publicznych w wymiarze terytorialnym budzi wiele zastrzeżeń i dyskusji wokół problemów w obszarze sprawiedliwości i solidarności terytorialnej, a także w obszarze racjonalności i efektywności finansów publicznych. W związku ze zróżnicowaniem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w przekroju terytorialnym i w konsekwencji z narastającymi nierównościami w poziomie dochodów podatkowych budżetów samorządów województw ważne funkcje mają pełnić wydatkowe instrumenty redystrybucji pionowej, do których zaliczyć należy dotacje przekazywane do budżetu samorządu województwa. Funkcje te mają w założeniach wynikać w dużym stopniu z zakresu działania samorządu województwa, który – w odróżnieniu od samorządu gminnego i samorządu powiatowego – został utworzony nie tyle w celu wykonywania bieżących zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, ile przede wszystkim w celu prowadzenia polityki intraregionalnej. Celem opracowania jest ustalenie zakresu i przesłanek zastosowania w zasilaniu finansowym samorządu województwa dotacji jako wydatkowych instrumentów redystrybucji pionowej oraz wykazanie w przekroju województw skutków tej formy redystrybucyjnej aktywności centralnych władz publicznych.

Słowa kluczowe: dotacje, pionowa nierównowaga fiskalna.

Summary: Redistribution of public measures in territorial dimension raises a lot of concern and discussions on the problems in the area of justice and territorial solidarity as well as in the area of rationality and efficiency of public finance. In relation to the differentiation of the level of socio-economic development in territorial division and consequently increased inequalities in the level of tax revenues of voivodeships self-governments budgets, expenditure instruments of vertical redistribution which include grants awarded to the budget of voivodeship self-government have to play important functions. Originally to a large extent they have to arise from the scope of activity of voivodeship self-government which, unlike communal and district authorities, was created not only to perform ongoing public tasks with voivodeship nature, but first of all to pursue intraregional policy. The aim of the article is to determine the scope and premises of using grants as expenditure instruments of vertical redistribution in

the financial contribution of voivodeship self-government and to show in the cross-section of voivodeships the results of this form of redistribution of activity of central authorities.

Keywords: grants, fiscal vertical inequality.

1. Wstęp

Jednym z obszarów badań relacji fiskalnych pomiędzy państwem a samorządem terytorialnym jest problem zakresu stosowania transferów pieniężnych przekazywanych do budżetów samorządów województw. Transfery te utożsamiane są z przepływem nieodpłatnym, generalnie bezzwrotnym środków publicznych o charakterze jednokierunkowym, który ma na celu realokację dochodów podmiotów różnych szczebli zaliczonych do sektora finansów publicznych. Różnice pomiędzy dochodami własnymi budżetów samorządów województw oraz kosztami realizacji zadań publicznych w regionach i tym samym potrzebami wydatkowymi samorządów województw powodują, że ważne funkcje przypisuje się dotacjom przekazywanym z centralnych funduszy publicznoprawnych do budżetów województw. W założeniu transfery te przyczynić się mają do zachowania minimalnego, standardowego w skali państwa, poziomu i jakości udostępnianych usług publicznych. Ten argument wspólnie coraz powszechniej nabiera szczególnego znaczenia, gdyż w warunkach procesów globalizacji występujące w wielu regionach nierówności wymagają zbiorowego działania, ponieważ przeczą one rozumieniu sprawiedliwości społecznej. W tych warunkach coraz częściej podnoszony jest problem zakresu stosowania instrumentów wydatkowych redystrybucyjnej aktywności rządu centralnego w warunkach występowania wieloszczeblowego systemu podejmowania decyzji fiskalnych [Piketty 2015, s. 158–159].

2. Problemy związane z przekazywaniem dotacji do budżetów samorządów regionalnych

W dyskusji o zakresie i funkcjach dotacji przekazywanych do budżetów samorządów regionalnych warto i trzeba podkreślać, że regulacje wzmacniające i poszerzające zakres uprawnień władz centralnych dotyczących przekazywania dotacji w przekroju terytorialnym mogą nie przyczyniać się w dostatecznym stopniu do niwelowania dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-ekonomicznego w przekroju gmin (regionów), gdyż władza centralna nie posiada wystarczającego zasobu informacji i wiedzy, które mogłyby w dostatecznym stopniu przyczynić się do zbudowania systemu dotacji przekazywanych przez centralnych dysponentów środków publicznych do budżetów samorządów województw. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego regionów (gmin) jest tak zróżnicowany, a przy tym zdeterminowany uwarunkowaniami kulturowymi, historycznymi, że zbudowanie scentralizowanego

spójnego z celami polityki regionalnej systemu zasilania finansowego w formie dotacji budżetów samorządów województw jest zadaniem bardzo trudnym. Ta trudna do uzyskania przez władze centralne wiedza o specyficznych lokalnych problemach społecznych, ekonomicznych oraz brak wystarczającej ilości informacji umożliwiającej wykorzystanie środków publicznych stanowią, nawet w warunkach cyfryzacji, barierę realizacji na szeroką skalę efektywnych rozwiązań w zakresie redystrybucyjnej aktywności władz centralnych.

Problem zakresu/udziału dotacji w strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego rozpatruje się bez dostatecznego uwzględnienia specyfiki samorządu regionalnego, który w Polsce został utworzony w 1998 r. przede wszystkim w celu realizacji zadań związanych z polityką regionalną. W związku z tym pojawia się pytanie o instrumenty polityki regionalnej. Z uwagi na to, że subwencje o charakterze wyrównawczym, przy malejącym ich znaczeniu po 2014 r., trudno w Polsce uznać za skuteczny instrument oddziaływania centralnych władz publicznych w zakresie niwelowania dysproporcji w rozwoju województw, wzrastać może znaczenie dotacji jako instrumentu polityki regionalnej. Rozważać też można (co nie jest przedmiotem niniejszego opracowania), że w sytuacji malejącego znaczenia funduszy strukturalnych po 2020 r. zaistnieje z większą siłą potrzeba powołania wyodrębnionego funduszu celowego, który w założeniu mógłby być jednym z podstawowych instrumentów polityki regionalnej. Jednak niezależnie od zadań przypisywanych subwencji i środkom funduszy strukturalnych ważna jest odpowiedź na pytania dotyczące zakresu przekazywania dotacji do budżetów samorządów województw.

Poszerzenie zakresu dotowania budżetów samorządów województw wiąże się z jedną z funkcji współczesnego państwa demokratycznego, jaką jest dążenie centralnych władz publicznych do stwarzania na obszarze kraju zbliżonych warunków zaspokajania podstawowych potrzeb zbiorowych, zwłaszcza dotyczących infrastruktury społecznej. Należy przy tym podkreślić, że zwolennicy rozbudowanego systemu dotowania budżetów samorządów województw wręcz twierdzą, że obywatele powinni mieć dostęp do usług społecznych i publicznych tej samej jakości za tę samą cenę, bez względu na miejsce zamieszkania. Takie stanowisko jest dyskusyjne i w konsekwencji oznacza, że wyrównywanie różnic w układach przestrzennych staje się jednym z podstawowych celów, który powinien być uwzględniony przy ustalaniu wydatków budżetu państwa.

Za poszerzeniem zakresu stosowania dotacji przekazywanych do budżetów samorządów województw przemawia również potrzeba finansowania inwestycji związanych z realizacją ważnych projektów prorozwojowych, priorytetowych z punktu widzenia centralnych instytucji rządowych. Inwestycje publiczne w sferze infrastruktury współfinansowane ze środków pochodzących z funduszy unijnych i z budżetu państwa powiększają potencjał społeczno-ekonomiczny województw (gmin), mobilizują zasoby poszczególnych jednostek terytorialnych na rzecz rozwiązywania występujących w nich problemów i tworzenia warunków zrównoważonego rozwo-

ju. Inwestycje te przyczyniają się też do redukcji opóźnień rozwojowych powstałych z przyczyn historycznych w niektórych częściach terytorium kraju.

Przy formułowaniu funkcji instrumentów polityki regionalnej i celów, jakie mają spełniać dotacje przekazywane do budżetów samorządów województw, zasadne jest rozpatrzenie i uwzględnienie sytuacji społeczno-ekonomicznej i finansowej województw o najwyższym potencjale dochodowym, które mają wysoki udział w wytwarzaniu PKB. Wysoka stopa redystrybucji środków publicznych w przekroju terytorialnym powoduje spłaszczenie dochodów własnych tych jednostek i może nie sprzyjać efektywnej alokacji zasobów środków publicznych.

Samorząd województwa jako podmiot polityki regionalnej, w warunkach poszerzania udziału dotacji w strukturze dochodów budżetu województwa, ma ograniczone możliwości samodzielnego podejmowania decyzji fiskalnych związanych z kreowaniem rozwoju regionu. Czynnikiem warunkującym samodzielną dochodową i wydatkową jest bowiem struktura transferów przekazywanych do budżetu samorządu województwa. Jeżeli w strukturze tej dominują transfery przyznawane na ściśle określony cel, samodzielną dochodową i samodzielną wydatkową organów samorządu terytorialnego zostają w zasadniczy sposób ograniczone. Z tym wiąże się także problem niestabilności rozwiązań formalnoprawnych dotyczących zasad przekazywania dochodów transferowych do budżetów samorządowych. Owa niestabilność podważa celowość i skuteczność prowadzonych przez organy samorządu terytorialnego działań związanych z wdrażaniem wieloletniego planowania budżetowego.

Przy stosowaniu w szerokim zakresie transferów z budżetu państwa do budżetu samorządu województwa istnieje ryzyko nasilania się presji wojewódzkich władz samorządowych na centralne instytucje rządowe, związanej z ubieganiem się o środki publiczne pochodzące z budżetu państwa. Arbitralność decyzji o wydatkowaniu środków publicznych z budżetu państwa i związanej z tym administracyjny mechanizm alokacji środków mogą powodować lepsze lub gorsze dostosowanie wydatków transferowych z budżetu państwa do potrzeb społeczności regionalnych i lokalnych. Warto tutaj zaznaczyć, że wynika to też z faktu, że niektóre decyzje związane z alokacją zasobów środków publicznych do budżetów samorządowych podlegają presji politycznej wywieranej przez różne grupy interesów. Ta presja organów władz samorządowych w zakresie zwiększania wydatków budżetu państwa stwarza też niebezpieczeństwo marnotrawienia środków publicznych. Alokacja zasobów środków publicznych budżetu państwa nie jest bowiem poddawana dostatecznej weryfikacji efektów uzyskanych w województwie dzięki uzyskanym z budżetu państwa dotacjom. W tej sytuacji to przyjmowanie w celach polityki finansowej państwa rozbudowanych szczegółowych celów polityki regionalnej i instrumentów zasilania finansowego budżetu samorządu województwa w formie dotacji może nie przyczyniać się do poprawy efektywności funkcjonowania całego systemu finansów publicznych.

W dyskusji o zakresie dotowania budżetu samorządu województwa ważne jest też uwzględnianie zasad, kryteriów i rodzajów przyznawania dotacji. Generalnie dotacje mogą być przyznawane na podstawie kryteriów uznaniowych i kryteriów

zobiektywizowanych. Przyznawanie samorządowi województwa dotacji o charakterze uznaniowym polega na określeniu ich wielkości na podstawie rozeznania centralnych instytucji rządowych o zakresie potrzeb organów samorządu województwa. System ten nie przyczynia się do przestrzegania zasad jawności i przejrzystości gospodarowania środkami publicznymi, a wielkość przyznawanych dotacji zależy w dużym stopniu od doboru metod planowania i sprawozdawczości, które obowiązują w całym systemie finansów publicznych i które nie zawsze uwzględniają specyfikę i uwarunkowania społeczno-historyczno-kulturowe niektórych jednostek terytorialnych (problem zwrotu niewykorzystanych środków publicznych przekazanych z budżetu państwa). Uznaniowy system przyznawania dotacji, w dużym stopniu uzależniony od bieżącej sytuacji w systemie finansów publicznych, jest niespójny, nieskoordynowany, co w zasadniczy sposób rzutuje na efektywność zarządzania środkami publicznymi.

Przyznawanie samorządowi województwa dotacji na podstawie kryteriów mierzalnych (zobiektywizowanych) wiąże się z problemem doboru mierników (wskaźników) odzwierciedlających sytuację społeczno-ekonomiczną województwa czy też koszty udostępnianych i finansowanych z budżetu samorządu województwa dóbr publicznych i społecznych. Czy przy doborze mierników uwzględniać w pierwszej kolejności wielkości fizyczne (np. długość dróg publicznych itp.), czy mierniki wartościowo-pieniężne (np. dochody podatkowe na jednego mieszkańca województwa), czy też wskaźniki syntetyczne. Obiektywizacja zasad przyznawania dotacji z budżetu państwa do budżetów samorządów województw, zastosowanie mierzalnych i czytelnych wskaźników, na podstawie których ustala się kwoty przekazywanych dotacji, to podstawowe warunki przestrzegania zasad jawności i przejrzystości finansów publicznych. Te zasady i kryteria przyznawania dotacji umożliwiają władzom samorządowym podejmowanie prac związanych z wprowadzeniem wieloletniej prognozy finansowej oraz coraz szersze zastosowanie mierników określających w jednostkach fizycznych rozmiary wykonywanych zadań i wskaźników efektów pokazujących skutki realizacji zadań publicznych.

3. Funkcje i struktura dotacji przekazywanych do budżetów samorządów województw w latach 2011–2015

Warunkiem prawidłowego funkcjonowania systemu dotowania budżetów samorządów województw jest jasne i konkretne określenie funkcji, jakie ma spełniać to źródło dochodów budżetów samorządu województwa. Istotna jest przy tym odpowiedź na pytanie: w jakim stopniu dotacje przekazywane do budżetów samorządów województw są instrumentem polityki regionalnej państwa, a w jakim stopniu źródłem finansowania bieżących zadań administracji rządowej zleconych samorządowi województwa czy też zadań własnych tego szczebla samorządu terytorialnego.

Analiza struktury dochodów budżetów samorządów województw dowodzi, że w latach 2011–2015 dynamicznie wzrastał udział dotacji w strukturze dochodów

ogółem. O ile w 2011 r. udział ten wynosił 39%, o tyle w 2015 r. wzrósł do 46,5% (zob. tab. 1). W ramach dotacji przekazywanych do budżetów samorządów województw generalnie wyróżniamy dwa zasadnicze rodzaje dotacji tj. dotacje celowe oraz dotacje przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

Tabela 1. Struktura dochodów budżetów samorządów województw w Polsce w latach 2011–2015 (w mln zł)

Wyszczególnienie	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Dochody ogółem budżetów samorządów województw, w tym:	15 067,1	15 236,1	16 120,7	17 745,6	17 110,1
• dochody własne	6 672,6	6 549,1	6 303,1	6 546,1	7 155,0
• dotacje	5 895,5	6 180,7	7 178,4	8 329,6	7 962,0
• subwencje ogółem	2 499,1	2 506,3	2 639,2	2 870	1 993,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Gospodarka finansowa...* 2016, s. 113].

W analizowanym okresie w strukturze dotacji przekazywanych do budżetów samorządów województw dominujący udział mają dotacje przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich. W latach 2011-2015 udział ten kształtował się przeciętnie na poziomie 65% (zob. tab. 2). Najwyższy udział w ogólnej kwocie tej grupy dotacji przekazywanych do budżetów województw notują województwa o niższym poziomie rozwoju społeczno-ekonomicznego, tj. województwo lubelskie – 12,7% ogólnej kwoty dotacji przekazanych do budżetów samorządów województw w 2014 r. i województwo warmińsko-mazurskie – 10,1% ogólnej kwoty dotacji (szerzej patrz tab. 3). Tendencja ta utrzymuje się na przestrzeni lat 2011–2015 i dowodzi, że dotacje te są ważnym instrumentem realizacji celów polityki regionalnej Unii Europejskiej związanych z niwelowaniem dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-ekonomicznego województw.

Tabela 2. Struktura dotacji przekazywanych do budżetów samorządów województw w 2011 i 2015 r.

Wyszczególnienie	2011	2015
Dotacje ogółem	5895,5	7962,0
w tym:		
• dotacje celowe	2200,3	2783,9
• dotacje 220 i 620 oraz 205 i 625	3695,2	5178,1
w tym:		
• inwestycje 620 i 625	2306,2	4031,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Gospodarka finansowa...* 2016, s. 113].

Tabela 3. Dotacje przekazywane do budżetów samorządów województw w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (w mln zł)

Województwa	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POLSKA	3259,7	3695,2	3794,4	4714,7	5476,7	4994,8
Dolnośląskie	185,0	217,1	407,1	480,3	468,8	189,3
Kujawsko-pomorskie	299,2	188,8	160,4	161,4	186,7	361,0
Lubelskie	140,4	237,6	189,5	350,4	673,7	500,6
Lubuskie	121,5	98,6	85,3	132,7	123,0	117,5
Łódzkie	213,2	252,2	270,3	183,5	167,0	137,3
Małopolskie	393,1	396,3	347,3	359,2	327,1	323,6
Mazowieckie	316,5	356,9	378,2	305,7	495,8	656,8
Opolskie	188,6	162,3	117,6	153,1	154,0	71,9
Podkarpackie	216,2	275,1	272,6	533,3	587,0	556,2
Podlaskie	116,0	163,7	149,8	228,9	404,0	497,1
Pomorskie	175,4	243,7	224,8	217,8	239,8	213,9
Śląskie	168,2	263,8	263,3	312,9	305,5	171,1
Świętokrzyskie	115,6	149,1	249,0	316,7	252,2	284,4
Warmińsko-mazurskie	98,4	122,4	161,8	388,5	606,2	444,4
Wielkopolskie	272,4	341,5	272,6	340,8	219,2	220,7
Zachodniopomorskie	240,0	226,1	244,7	249,6	266,9	248,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Gospodarka finansowa...* 2016].

Z kolei w ramach dotacji celowych zasilających dochody budżetów samorządów województw wyróżnia się dotacje przekazane z budżetu państwa, w tym dotacje na zadania własne samorządów województw, dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej i dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej. Oprócz dotacji z budżetu państwa samorząd województwa może uzyskać dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego, dotacje z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie zadań własnych i dotacje otrzymane z funduszy celowych. Cechami dotacji celowych przekazywanych z budżetu państwa do budżetów samorządów województw (stanowią one w analizowanym okresie przeciętnie 35% dotacji ogółem) są niejednorodność oraz stosunkowo duża niestabilność i dowolność ich przyznawania uzależniona od dysponentów części budżetowych. Mimo że w praktyce w Polsce ustawa o finansach publicznych (por. Dz.U. z 2009, nr 157, poz. 1240, art. 129) stanowi, że „kwota dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone odrębnymi ustawami określana jest przez dysponentów części według zasad przyjętych w budżecie państwa do określania wydatków podobnego rodzaju, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej”, to ustalenie takie

nie jest wystarczająco precyzyjne i powoduje, że przekazywanie dotacji celowych odbywa się według rozmaitych reguł i kryteriów, nie zawsze jasnych, obiektywnych i przejrzystych. Dotacje celowe ujmuje się często we właściwych resortowych częściach budżetu państwa i w budżetach wojewodów. Dysponenci części budżetowych, tj. ministrowie lub wojewodowie, są więc podmiotami przekazującymi je w okresach miesięcznych do budżetów samorządów województw, a sposób ich wykorzystania przez organy samorządu województwa podlega kontroli organów nadzoru nie tylko z punktu widzenia legalności, ale także z uwzględnieniem kryteriów: celowości, rzetelności i gospodarności. W razie wystąpienia uwarunkowań regionalnych, uniemożliwiających realizację zadań, na które przekazano dotację celową, podlega ona zwrotowi w części, w jakiej zadanie nie zostało wykonane.

Dotacje celowe przekazywane są z budżetu państwa do budżetów samorządów województw według zróżnicowanych procedur, w efekcie przy niektórych rodzajach dotacji celowych zasady, kryteria i sposób obliczania ich kwot nie uwzględniają potencjału dochodowego poszczególnych województw. I tak województwa o wydajnej bazie podatkowej i o wysokim potencjale dochodowym realizują i udostępniają szerszy zakres usług i dóbr publicznych, co powoduje, że mają szerszy od przeciętnego zakres możliwości pozyskiwania dotacji celowych, co z kolei może się przyczyniać do utrzymywania czy wręcz zwiększania dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-ekonomicznego województw. Dotyczy to szczególnie dotacji celowych przekazywanych z budżetu państwa do budżetów samorządów województw na zadania z zakresu administracji rządowej. A ten rodzaj dotacji dominuje w strukturze dotacji przekazywanych z budżetu państwa do budżetów samorządów województw. Stanowił w analizowanym okresie ponad 56% dotacji celowych ogółem (patrz. tab. 4).

Tabela 4. Struktura dotacji celowych zasilających budżety samorządów wojewódzkich w 2015 r. (w %)

Dotacje celowe	2015
Dotacje celowe, w tym:	100,0
• dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej	56,0
• dotacje na zadania własne	18,5
• dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumienia między JST	18,4
• dotacje z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie zadań własnych	2,8
• dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,1
• dotacje otrzymane w funduszy celowych	4,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Gospodarka finansowa...* 2016, s. 113].

Dotacje celowe przekazywane z budżetu państwa na zadania własne samorządu województwa stanowią 18,5% ogólnej kwoty dotacji celowych. Ta grupa dotacji celowych przekazywana jest do budżetów samorządów województw na określone cele i zadania (np. kultura, oświata). Współfinansowanie tych zadań publicz-

nych dotacją celową z budżetu państwa jest formą wsparcia finansowego przez centralnych dysponentów środków publicznych realizacji przez regionalne władze samorządowe celów polityki interregionalnej. Charakterystyczne jest, że w małym stopniu w realizację tych celów zaangażowane są środki publiczne państwowych funduszy celowych. Udział dotacji celowych pochodzących z tych funduszy przeciętnie w kraju kształtuje się na poziomie 4,2%, przy czym najwyższy udział zanotowano w województwie podkarpackim – 9,2% i województwie pomorskim – 8,5% dotacji celowych ogółem.

W ramach dotacji celowych wyróżnia się również dotacje otrzymane przez samorząd województwa na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego. Dotacje te w strukturze dotacji celowych mają marginalne znaczenie, z wyjątkiem województwa śląskiego – udział 81,6% (patrz tab. 5). Taki niski przeciętny w skali kraju (18,2%) udział tej grupy dotacji dowodzi niedostatecznej współpracy jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli na rzecz wspólnych, połączonych działań związanych z realizacją przez samorząd województwa celów polityki interregionalnej.

Tabela 5. Struktura dotacji celowych przekazywanych do budżetów samorządów województw w latach 2010-2015 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7
POLSKA	2199,5	2200,3	2386,3	2463,6	2852,9	2783,9
Dotacje celowe z budżetu państwa	1820,2	1865,6	1877,2	1975,0	2187,9	2074,0
Otrzymane z funduszy celowych	198,4	166,8	280,0	89,2	144,4	117,8
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	180,8	78,3	123,5	311,8	409,3	511,7
Dolnośląskie	159,3	248,3	205,0	195,7	271,7	214,7
Dotacje celowe z budżetu państwa	137,1	225,4	170,1	180,2	249,2	196,7
Otrzymane z funduszy celowych	19,6	6,4	18,4	7,6	9,3	7,5
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	2,5	5,4	4,3	3,4	3,8	8,5
Kujawsko-pomorskie	100,8	115,2	148,0	118,2	157,1	141,3
Dotacje celowe z budżetu państwa	79,0	94,7	115,5	103,0	129,4	130,6

1	2	3	4	5	6	7
Otrzymane z funduszy celowych	17,6	15,8	25,1	8,3	12,4	3,8
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	4,2	4,1	4,5	4,0	4,6	4,1
Lubelskie	136,0	162,3	134,8	163,8	169,0	187,9
Dotacje celowe z budżetu państwa	116,4	147,6	119,9	145,8	155,3	175,6
Otrzymane z funduszy celowych	19,6	10,0	11,0	11,1	6,8	8,7
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	-	1,1	0,6	0,6	0,4	0,8
Lubuskie	86,5	121,1	124,6	222,0	140,7	141,9
Dotacje celowe z budżetu państwa	80,3	108,0	106,4	208,9	127,5	131,1
Otrzymane z funduszy celowych	6,2	6,3	12,7	6,4	6,5	6,3
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	0,0	2,3	1,4	0,0	3,1	0,5
Łódzkie	71,9	72,6	87,1	76,5	96,2	77,5
Dotacje celowe z budżetu państwa	65,4	62,0	65,1	69,4	89,6	70,5
Otrzymane z funduszy celowych	5,2	8,4	16,0	6,8	6,3	6,3
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	1,3	1,7	0,1	0,1	0,1	0,1
Małopolskie	191,5	258,9	208,0	179,4	233,0	169,9
Dotacje celowe z budżetu państwa	177,7	179,5	130,1	159,7	175,9	140,2
Otrzymane z funduszy celowych	6,8	53,4	65,2	6,9	37,3	14,7
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	7,1	7,1	5,4	5,1	5,2	5,4

Tabela 5, cd.

1	2	3	4	5	6	7
Mazowieckie	188,0	196,1	235,6	207,5	214,6	205,4
Dotacje celowe z budżetu państwa	174,6	181,1	192,9	190,0	200,1	182,4
Otrzymane z funduszy celowych.	11,4	6,3	26,5	5,3	5,5	7,9
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	2,0	4,0	8,1	9,5	6,7	14,1
Opolskie	87,8	74,3	84,1	85,6	98,8	110,8
Dotacje celowe z budżetu państwa	68,6	56,6	70,7	75,2	90,0	99,3
Otrzymane z funduszy celowych	18,6	6,3	12,0	6,9	6,9	7,0
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	0,6	8,8	0,8	0,7	0,7	0,7
Podkarpackie	165,4	120,1	117,1	127,4	167,6	164,8
Dotacje celowe z budżetu państwa	158,2	89,7	96,3	117,1	145,4	143,1
Otrzymane z funduszy celowych	4,2	18,9	8,6	3,2	12,4	15,2
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	2,9	2,9	3,1	3,0	3,2	3,2
Podlaskie	64,0	80,8	91,2	66,6	95,2	94,5
Dotacje celowe z budżetu państwa	55,2	66,7	70,8	62,6	70,8	83,5
Otrzymane z funduszy celowych	6,1	7,5	15,3	-	20,0	6,3
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	2,7	2,8	3,7	3,6	3,4	3,9
Pomorskie	100,5	105,4	143,5	130,8	127,8	147,2
Dotacje celowe z budżetu państwa	80,8	85,5	116,2	117,6	117,5	122,7
Otrzymane z funduszy celowych	16,3	6,3	16,9	6,3	0,2	12,5

1	2	3	4	5	6	7
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	3,5	3,3	3,5	1,4	1,4	3,7
Śląskie	338,0	127,3	230,7	399,5	500,3	556,8
Dotacje celowe z budżetu państwa	190,8	91,3	119,0	92,5	104,1	75,6
Otrzymane z funduszy celowych	0,0	-	0,0	0,2	0,5	0,0
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	147,2	30,7	84,2	276,2	370,4	454,8
Świętokrzyskie	117,7	84,1	71,0	74,4	82,9	113,9
Dotacje celowe z budżetu państwa	117,5	83,9	70,2	73,0	81,2	106,1
Otrzymane z funduszy celowych.	0,2	-	-	-	-	0,8
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	0,0	-	-	-	0,1	0,1
Warmińsko-mazurskie	91,6	118,9	137,2	120,6	166,6	160,9
Dotacje celowe z budżetu państwa	70,8	105,6	115,9	108,3	148,2	140,7
Otrzymane z funduszy celowych	16,6	8,8	16,5	7,7	8,0	8,4
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	4,3	3,5	3,5	3,6	3,5	8,4
Wielkopolskie	166,2	168,8	206,9	160,9	188,5	142,3
Dotacje celowe z budżetu państwa	150,9	159,4	181,5	151,8	176,8	133,3
Otrzymane z funduszy celowych	14,8	6,3	20,8	6,3	6,3	6,3
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	0,5	0,4	0,0	0,4	1,7	0,7

Tabela 5, cd.

1	2	3	4	5	6	7
Zachodniopomorskie	134,4	145,9	161,5	134,7	142,9	154,1
Dotacje celowe z budżetu państwa	97,0	128,6	136,7	120,0	126,8	142,5
Otrzymane z funduszy celowych	35,3	6,3	15,0	6,3	6,3	6,3
Otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	2,0	0,2	0,2	0,1	1,0	2,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Gospodarka finansowa...* 2016]

4. Uwagi końcowe

Dotacje celowe przekazywane do budżetów samorządów województw mogą i powinny być ważnym instrumentem polityki regionalnej, której podmiotem z jednej strony jest administracja rządowa, a z drugiej strony samorząd województwa (polityka interregionalna). Tymczasem zasady alokacji środków publicznych w przekroju regionalnym w formie dotacji do budżetów samorządów województw związane z realizowaną polityką regionalną koncentrują się na planowaniu i wykorzystywaniu funduszy strukturalnych bez całościowej wizji zadań i instrumentów rozwoju regionalnego. To powoduje, że system przekazywania dotacji do budżetów samorządów województw nie stwarza wystarczających możliwości długookresowego planowania działań instytucji rządowych i samorządowych na rzecz podnoszenia poziomu konkurencyjności regionów. Istotnym mankamentem dotacji przekazywanych do budżetów samorządów województw, związanych z realizacją zadań rozwoju regionalnego, są rozproszone i zróżnicowane zasady i procedury ich udzielania. System dotacji przekazywanych do budżetów samorządów województw trudno zatem uznać za spójny, kompleksowy system finansowania i współfinansowania zadań związanych z polityką regionalną, co generalnie wpływa też na efektywność gospodarowania środkami publicznymi w przekroju terytorialnym.

Literatura

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2015, GUS, Warszawa 2016.
Piketty T., *Ekonomia nierówności*, Wyd. Krytyki Politycznej, Warszawa 2015.